College voor Toetsen en Examens

JAARVERSLAG 2019 COLLEGE VOOR TOETSEN EN EXAMENS

INHOUD

1. HET COLLEGE VOOR TOETSEN EN EXAMENS IN 2019 7
1.1 Inleiding 8
1.2 Sterke positionering als regievoerder 9
1.3 Sterke positionering als adviseur 9
1.4 Sterke cultuur van transparant, zelfbewust en responsief handelen 9
1.5 Sterke kwaliteitsborging 10
1.6 Structurele deskundigheidsbevordering en innovatie 10

2. TAKEN VAN HET COLLEGE VOOR TOETSEN EN EXAMENS 11
2.1 Centrale Eindtoets po 12
2.2 Centrale examens vo 13
2.3 Rekenen in het vo/mbo en Nederlandse taal en Engels in het mbo 16
2.4 Staatsexamens vo 17
2.5 Staatsexamens Nt2 18
2.6 Centrale examens in het Caribisch gebied 19

3. FEITEN EN CIJFERS 20
3.1 Centrale Eindtoets po 21
3.2 Centrale examens vo 22
3.3 Rekentoets vo 24
3.4 Centrale examens mbo 25
3.5 Staatsexamens vo 26
3.6 Staatsexamens Nt2 28
3.7 Kandidaten met een beperking 30
3.8 Examenlijn 31
3.9 Jaaroverzicht officiële regelingen en vaststellingen in 2019 32
3.10 Overzicht voorlichting en informatiebronnen 34
3.11 Omgaan met fouten, klachten en bezwaren 35
3.12 Lijst van gebruikte afkortingen 36

4. FINANCIËLE EN PERSONELE JAARRAPPORTAGE 2019 37
4.1 Financiële rapportage 38
4.2 Personele rapportage 40

OPDRACHT COLLEGE VOOR TOETSEN EN EXAMENS

Diploma's in Nederland zijn voor een groot deel gebaseerd op landelijke, centrale examens. Het is dan ook belangrijk dat vervolgopleidingen en werkgevers erop kunnen vertrouwen dat die diploma's goede centrale examens en toetsen als basis hebben. Het College voor Toetsen en Examens (CvTE) zorgt daarvoor.

Het is de taak van het CvTE om, namens de overheid, de kwaliteit van de centrale toetsen en examens die onder zijn verantwoordelijkheid vallen te waarborgen en om scholen en instellingen in staat te stellen de afname van examens en toetsen goed te laten verlopen.

Het CvTE is een zelfstandig bestuursorgaan (zbo). Het voert zijn taken uit onder verantwoordelijkheid van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

In 2019 behoorden de volgende toetsen en examens tot het takenpakket van het CvTE:
- de Centrale Eindtoets primair onderwijs
- de centrale examens en de rekentoets in het voortgezet onderwijs
- de centrale examens rekenen, Nederlandse taal en Engels in het mbo
- de Staatsexamens voortgezet onderwijs
- de Staatsexamens Nederlands als tweede taal (Nt2)

COLLEGE

De *Wet College voor toetsen en examens* schrijft voor dat het College bestaat uit minimaal zes en maximaal acht leden, onder wie een voorzitter. Het College wordt ondersteund door een bureau. De leden van het College zijn afkomstig uit de sectoren waarin centrale examens en toetsen een rol spelen: primair onderwijs, voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs, hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs. Ook is er een docentlid. Voor ieder lid van het College is er ook een plaatsvervangend collegelid.

Het College is in 2019 vijf keer bijeen geweest, waarvan twee keer met de plaatsvervangende collegeleden. Voor de bijeenkomsten hanteert het College een jaarlijkse bestuursagenda. Gedurende het jaar richt het College zich op de uitvoering van de wettelijke taken en de sturing daarop en reflecteert het op lopende en nieuwe ontwikkelingen. Aan het eind van het cursusjaar evalueert het College zijn bestuursagenda en toetst het de behaalde resultaten aan de maatschappelijke opdracht en visie. Ten slotte maakt het College een analyse van de beoordeling door de toezichthouder en gebruikt de gerapporteerde resultaten bij het ontwikkelen van nieuw beleid en het verbeteren van bestaand beleid over de uitvoering van de examenprocessen.

LEDEN VAN HET COLLEGE VOOR TOETSEN EN EXAMENS (per 31 december 2019)

Voorzitter
De heer drs. P.J.J. Hendrikse

Leden
De heer dr. L.S.J.M. Henkens (po)
Mevrouw A. Kaim-Lamers (mbo)
Mevrouw dr. D.J.M. Majoor (hbo)
Mevrouw Y. van Zijl MEd (docent vo)
De heer mr. T.G.M. Bekker (vo)
De heer mr. dr. A.M.L. Jansen (wo)

Plaatsvervangende leden
Mevrouw drs. W.L.M. de Koning (wo)
De heer drs. H. de Deugd (hbo)
Mevrouw drs. M.A. Jansen (docent vo)
Mevrouw mr. Y.B. Walvisch-Stokvis (mbo)
De heer G.J. Zomer (po)
Op 31 december 2019 was de plaatsvervangende zetel voor de sector vo vacant.

Secretaris
De heer dr. M. Spierings

ORGANOGRAM COLLEGE VOOR TOETSEN EN EXAMENS

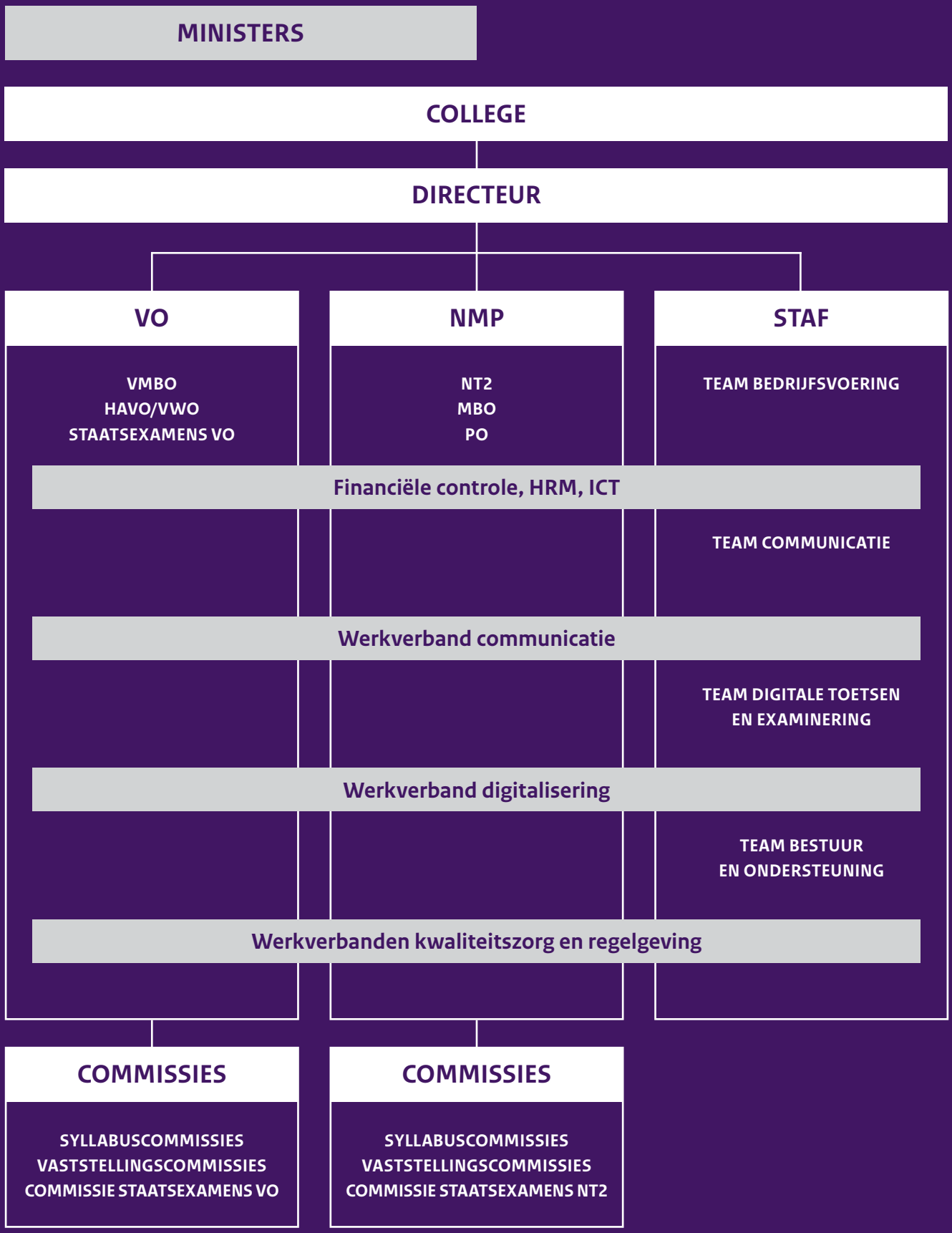

LEESWIJZER

Het jaarverslag 2019 van het College voor Toetsen en Examens (CvTE) bestaat uit vier hoofdstukken. In hoofdstuk 1 staat het CvTE als geheel en de verantwoording door het College centraal. Hoofdstuk 2 bevat een beschrijving van de reguliere (wettelijke) taken en de geboekte resultaten per sector. In hoofdstuk 3 onderbouwen we de reguliere (wettelijke) taken met cijfers. De financiële en personele rapportage over 2019 vormt hoofdstuk 4.

1. HET COLLEGE VOOR TOETSEN EN EXAMENS IN 2019

1.1 INLEIDING

Op 1 oktober 2019 bestond het College voor Toetsen en Examens (CvTE) tien jaar. De taken en verantwoordelijkheden van het CvTE veranderden de afgelopen jaren meermalen, onder meer door de pilot diagnostische tussentijdse toets in de onderbouw van het voortgezet onderwijs (2014 tot en met 2017) en de rekentoets in het vo en de rekenexamens in het mbo (2014 tot en met 2019). In 2019 ontstond ook een toekomstbeeld over de rol van het CvTE in het primair onderwijs: het CvTE fungeert in de toekomst waarschijnlijk niet langer als aanbieder van een eindtoets, maar als kwaliteitsbewaker van het stelsel van eind- dan wel 'doorstroomtoetsen'.

Ontwikkelingen in de afgelopen tien jaar vroegen ook steeds om een andere manier van werken. Het CvTE heeft zich de afgelopen jaren volop gericht op het vergroten van docentbetrokkenheid bij en transparantie van het examenproces. Dit is nodig om de kwaliteit en de legitimiteit van de toetsen en examens te waarborgen en te vergroten.

Het 10-jarig jubileum is gevierd op 7 november 2019 met een samenkomst in Amersfoort waar vele direct betrokkenen – CvTE-medewerkers, ketenpartners, commissieleden en andere relaties – een actieve rol in hadden. In een gevarieerd programma vol leuke, creatieve, informatieve, prikkelende en onderhoudende activiteiten werden de gasten uitgenodigd om met elkaar in gesprek te gaan over toetsing en examinering.

Oberon voerde het afgelopen jaar een evaluatieonderzoek uit over het functioneren van het CvTE in de periode 2014-2018. Uit het onderzoek blijkt dat het CvTE er dankzij en in nauwe samenwerking met het onderwijsveld en zijn ketenpartners in slaagt kwalitatief hoogwaardige centrale toetsen en examens te laten produceren en af te (laten) nemen. Om zijn wettelijke taken ook in de toekomst goed te kunnen blijven uitvoeren, heeft het CvTE vijf speerpunten geformuleerd voor de periode 2019-2024.

SPEERPUNTEN 2019-2024

1. Sterke positionering als regievoerder
2. Sterke positionering als adviseur
3. Sterke cultuur van transparant, zelfbewust en responsief handelen
4. Sterke kwaliteitsborging
5. Structurele deskundigheidsbevordering en innovatie

1.2 STERKE POSITIONERING ALS REGIEVOERDER

Het CvTE wil als publiek zichtbare regievoerder van de centrale toets- en examenketen proactief betrokken zijn bij actuele ontwikkelingen. Dat vraagt goede afspraken met andere organisaties die bijdragen aan de totstandkoming van toetsen en examens, waaronder SLO, Cito en DUO. In 2019 is waar nodig een begin gemaakt met het vastleggen van meer formele afspraken over de dienstverlening binnen de examenketen.

Ook is de ontwikkeling van de ict-voorzieningen, die zowel het digitale als papieren toets- en examenproces ondersteunen, meerjarig in kaart gebracht. Eind 2018 bleek dat de stabiliteit van het digitale afnamesysteem in het geding was en moest het CvTE de minister adviseren om de digitale adaptieve Centrale Eindtoets in 2019 niet door te laten gaan. Vervolgens is een meerjarige aanpak geformuleerd om samen met de vaste ketenpartner DUO te zorgen voor een stabieler systeem.

1.3 STERKE POSITIONERING ALS ADVISEUR

Het CvTE adviseert als uitvoerder gevraagd en ongevraagd over actuele ontwikkelingen en beleid dat daarvoor in de maak is en over de effecten daarvan op de uitvoeringspraktijk van centrale toetsen en examens. In 2019 heeft het CvTE onder meer meegedacht over de uitwerking van een 'doorstroomtoets' (de toekomstige nieuwe benaming van de 'eindtoets') in het primair onderwijs. In de Kamerbrief over de eindevaluatie van Wet eindtoetsing PO van 21 juni kondigde minister Slob aan dat het CvTE in de toekomst waarschijnlijk niet langer verantwoordelijk zal zijn voor het aanbieden van de Centrale Eindtoets, maar voor de kwaliteitsbewaking van de doorstroomtoetsen die marktpartijen aanbieden aan scholen.[1] Op basis van vele gesprekken met betrokken partijen tekende zich gaandeweg een steeds scherper beeld af hoe deze nieuwe rol kan worden ingevuld.

Het CvTE heeft een extern onderzoeksbureau gevraagd te onderzoeken wat de impact is op de keten van de Staatsexamens Nt2 als de A2-taalvaardigheidsexamens van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid naar het CvTE overgaan. De uitkomsten hiervan krijgen hun beslag in 2020.

1.4 STERKE CULTUUR VAN TRANSPARANT, ZELFBEWUST EN RESPONSIEF HANDELEN

Het CvTE wil consistent handelen vanuit een cultuur waarin het vanzelfsprekend laat zien wat het doet (transparant zijn en zich verantwoorden waar dat kan) en aanspreekbaar is op zijn werk (responsief zijn, zichtbaar werk maken van feedback). Zo is er in 2019 voor gezorgd dat iedereen online, via Examenblad.nl, kan zien wat de samenstelling is van de commissies die betrokken zijn bij de totstandkoming van de examens en op welke wijze de commissieleden zijn geworven.

Om responsief te zijn, is samenwerking met andere relevante partijen van het grootste belang. In 2019 is de samenwerking met onder meer de PO-raad, VO-raad en MBO Raad voortgezet en is het contact met het Landelijk Aktie Komitee Scholieren (LAKS) geïntensiveerd door niet alleen op operationeel niveau, maar ook op bestuurlijk niveau periodiek te overleggen.

1 https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/06/21/kamerbrief-met-reactie-op-eindevaluatie-wet-eindtoetsing-po

Ook in het project Ieders Examen, dat erop gericht is om de docentbetrokkenheid bij de centrale examens in het voortgezet onderwijs verder te vergroten, is in 2019 veel gebeurd. Door middel van onder meer pré- en testcorrecties, beveiligde en besloten discussiefora en regionale bijeenkomsten vindt waardevolle uitwisseling van ideeën plaats.

Tot slot zijn de voorbereidingen getroffen voor 'het Schoolplein', een digitaal forum waarmee in eerste instantie feedback wordt opgehaald over het centraal examensysteem in het voortgezet onderwijs. Op dit digitale platform kunnen docenten hun mening geven, ervaringen delen en van gedachten wisselen over de centrale (toetsen en) examens en wat daarmee samenhangt. De inbreng die wij via dit platform ontvangen, kan bijdragen aan de (door)ontwikkeling van onze uitvoeringspraktijk. De vormgeving van het Schoolplein komt tot stand in samenspraak met docentenpanels. De opstart ervan vindt naar verwachting plaats in het voorjaar van 2020. Als het Schoolplein succesvol blijkt, zal dit ook in andere sectoren dan het voortgezet onderwijs worden geïntroduceerd.

1.5 STERKE KWALITEITSBORGING

Het CvTE wil een door derden controleerbare en voor allen zichtbare hoogwaardige kwaliteit realiseren. Zorgvuldigheid en gedegenheid gelden als uitgangspunten in al ons handelen. Wij zijn dan ook verheugd over de positieve waardering die blijkt uit het evaluatieonderzoek van Oberon uit 2019 over het functioneren van het CvTE in de periode 2014-2018 en uit het jaarlijkse toezicht door de Inspectie van het Onderwijs over 2019. De kwaliteit van de examens is op orde. Wel vonden er in 2019 verschillende incidenten plaats. In samenwerking met de ketenpartners konden deze doorgaans snel worden verholpen. Ook zijn er afspraken gemaakt om deze voorvallen in de toekomst zo veel mogelijk te voorkomen. Op basis van een nieuwe onderzoeksagenda, die in 2019 is ontwikkeld, houden wij de komende jaren een vinger aan de pols over de kwaliteit van onze producten, processen, organisatie en responsiviteit.

1.6 STRUCTURELE DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING EN INNOVATIE

Het CvTE moet deskundig zijn ten aanzien van de actuele en toekomstige vereisten van zijn uitvoeringstaak. Innovatief vermogen is een kerncompetentie. Dit vraagt iets van de bureauorganisatie. In 2019 is daarom een organisatiewijziging gestart, met als doel slagvaardiger en flexibeler in te kunnen spelen op veranderende opdrachten en taken. Dit wordt onder andere bereikt door een meer integrale aansturing van de organisatie, het wegnemen van kwetsbaarheden op cruciale posities en meer kennisdeling en samenwerking tussen verschillende sectoren, teams en afdelingen. Dit gebeurt onder meer in de vorm van thematische werkverbanden, die zich ook gaan richten op deskundigheidsbevordering en innovatie.

2. TAKEN VAN HET COLLEGE VOOR TOETSEN EN EXAMENS

2.1 CENTRALE EINDTOETS PO

De Centrale Eindtoets is in 2019 in één variant afgenomen, namelijk op papier. In het najaar van 2019 is besloten dat de digitale adaptieve Centrale Eindtoets in 2020 wel weer doorgang kan vinden. Ook is de Wet Eindtoetsing po geëvalueerd. Het CvTE heeft daaraan bijgedragen in de vorm van een advies van het College.

Opbouw eindtoets

De papieren Centrale Eindtoets werd in 2019 voor de vijfde keer afgenomen en kende dezelfde onderdelen als het jaar ervoor. De toets kon door een gewijzigde opbouw met minder opgaven in twee dagdelen afgenomen worden. Dat is een dagdeel minder dan voorheen. De digitale adaptieve Centrale Eindtoets is in 2019 niet afgenomen vanwege problemen met de stabiliteit van het digitale afnamesysteem.

Resultaten Centrale Eindtoets 2019

In 2019 hebben 87.666 leerlingen deelgenomen aan de papieren Centrale Eindtoets. Van alle leerlingen uit het reguliere basisonderwijs die de Centrale Eindtoets maakten, deed 43,4% mee aan het facultatieve onderdeel wereldoriëntatie. De afname vond plaats op 3.206 scholen en verliep, los van enkele lokale incidenten, goed.

Leerlingen van groep 8 uit het reguliere basisonderwijs (reguliere basisschool, inspectielocaties en particulier onderwijs) die in 2019 aan de Centrale Eindtoets deelnamen, behaalden hierop een gemiddelde standaardscore van 536,0. Dit komt overeen met het advies vmbo gt/havo. De landelijk gemiddelde standaardscore was in 2019 iets hoger dan in 2017 en 2018 (536,0 tegenover 535,3 en 535,5).

De Centrale Eindtoets rapporteert op de referentieniveaus Lezen, Taalverzorging en Rekenen. Voor alle drie de vaardigheden zien we dat meer dan 90% van de leerlingen in het reguliere basisonderwijs het niveau 1F beheerst. Het percentage ligt het hoogst bij Lezen (98,6%) en het laagst bij Rekenen (91,7%).

Informatievoorziening Centrale Eindtoets

In 2019 heeft het CvTE langs diverse kanalen met het scholenveld over de Centrale Eindtoets gecommuniceerd, onder meer via de website CentraleEindtoetspo.nl, met een algemene brochure die naar alle reguliere basisscholen is verstuurd, tijdens drie regionale informatiebijeenkomsten en in de Ouderkrant, voor ouders van leerlingen die de Centrale Eindtoets in 2019 maakten.

2.2 CENTRALE EXAMENS VO

Ten aanzien van de inhoud en moeilijkheidsgraad van de centrale examens 2019 waren de reacties over het algemeen positief. Dat is mede te danken aan het project Ieders Examen, waardoor steeds meer docenten betrokken zijn bij de examens en correctievoorschriften.
In de examenperiode 2019 ging veel aandacht uit naar incidenten die een goede afname in gevaar konden brengen. Door een uitstekende inzet van de scholen, met een hoofdrol voor de examensecretarissen, was de hinder voor de leerlingen minimaal.

2.2.1 De moeilijkheid van de examens

De examenmakers zijn er gemiddeld genomen goed in geslaagd om de centrale examens de juiste moeilijkheidsgraad mee te geven. Bij de constructie wordt gestreefd naar een N-term van 1,0. Voor de N-termen die gepubliceerd zijn op 12 juni geldt:

	vwo	havo	gl/tl	kb	bb
gemiddelde van de N-termen	1,03	1,00	0,95	0,88	1,12

Uitschieters naar boven (N-termen in de buurt van 2,0) of naar beneden (N-termen in de buurt van 0,0) zijn er altijd. Het lukt examenmakers nu eenmaal niet altijd om een examen de beoogde moeilijkheidsgraad mee te geven.
Bij de centrale examens vinden hoge N-termen deels ook een verklaring in de overladenheid van het examenprogramma en/of de syllabus. De veelheid aan onderwerpen die uit het oogpunt van validiteit in het examen bevraagd moet worden, zorgt dan voor een hoge moeilijkheidsgraad en daarmee voor een hoge N-term.

2.2.2 Centrale examens Duits en Frans havo

Bij de centrale examens Duits en Frans havo is op basis van posttests vastgesteld dat er een duidelijk verschil is ontstaan tussen de vaardigheid van kandidaten en de vaardigheid die nodig is voor het behalen van een voldoende. Een grote groep examenkandidaten blijkt niet aan de gestelde eisen te kunnen voldoen. Het gemiddelde cijfer bij de examens Duits en Frans havo is structureel lager dan bij andere centrale examens. Docenten spreken het CvTE daar in toenemende mate op aan. Om die redenen is het CvTE een onderzoek gestart. Het advies van het CvTE aan de minister is begin 2020 verschenen.[2]

2.2.3 Digitale centrale examens

Over het geheel genomen zijn de afnames van de flexibele en digitale centrale examens vmbo, de basisberoepsgerichte leerweg (bb) en de kaderberoepsgerichte leerweg (kb) goed verlopen. Voor drie vakken is een pilot met een tweede correctie gehouden. Ook deze pilot is goed verlopen.
De discussie-bbf's (de besloten en beveiligde fora) waarin docenten kunnen discussiëren over vragen en correctievoorschriften die nog onder de geheimhouding vallen, zijn succesvol uitgebreid van twee naar vijf vakken.

2 https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-onderwijs-cultuur-en-wetenschap/documenten/kamerstukken/2020/02/04/toetsing-en-examinering-in-het-voortgezet-onderwijs-2019

2.2.4 Centraal schriftelijke praktijkexamens (cspe's)

In 2019 hebben alle scholen profielvak-cspe's afgenomen. Zo'n 20 procent van de scholen deed dat voor het eerst. Voor ongeveer 60 procent was dat pas de tweede keer. Voor de beroepsgerichte vakken oude stijl waren er voor het laatst cspe's. Deze cspe's zijn alleen afgelegd door leerlingen die in 2018 gezakt zijn.
Bij de profielvak-cspe's wordt sinds 2018 gewerkt met twee versies (rood en blauw). Hierdoor zijn de cspe's beter bestand geworden tegen schending van geheimhouding.

De overgang van cspe's oude stijl naar profielvak-cspe's was voor de ketenpartners Cito, DUO en het CvTE een grote operatie. Dit gold ook voor de scholen, maar voor hen vormden de cspe's slechts een onderdeel van de grote overgang naar de profielstructuur. Het CvTE en Cito hebben over de profielvak-cspe's intensief contact gehad met vele docenten en examensecretarissen en met de platforms (de vakverenigingen voor de profielvakken).

2.2.5 Project Ieders Examen

Project Ieders Examen heeft als doel het vergroten van de betrokkenheid van docenten bij het examenproces. Die grotere betrokkenheid heeft een merkbaar positief effect op zowel de kwaliteit als de acceptatie van de centrale examens. Dit blijkt onder meer uit een afname van het aantal vragen dat het CvTE via de Examenlijn heeft ontvangen en ook uit de positieve reacties in de contacten met het onderwijs.

Uit de ervaringen blijkt steevast dat testcorrectie docentbetrokkenheid en de kennis over de realisatie van centrale examens vergroot. De docenten zijn zowel over de pre(+)correctie als de testcorrectie enthousiast. Het gegeven dat de betrokken docenten daadwerkelijk invloed hebben op het tot stand komen van het definitieve correctievoorschrift (en/of de opgaven) slaat aan. Ook de vaststellingscommissies van het CvTE en toetsdeskundigen van Cito die deelnamen aan de sessies zijn enthousiast. Ze stellen de feedback die ze krijgen op hun werk op prijs.

Een belangrijk winstpunt is ook de samenwerking met de betrokken vakinhoudelijke verenigingen. Project Ieders Examen zorgt ervoor dat de contacten tussen het CvTE en de vakinhoudelijke verenigingen versterkt worden.

Precorrectie
Tijdens een precorrectie maakt een panel van 24 docenten de opgaven uit het aanstaande, nog geheime, centrale examen. Aan de hand van het correctievoorschrift kijken zij hun eigen antwoorden na. Vervolgens doet het panel aanbevelingen voor aanpassing van het correctievoorschrift. Die aanbevelingen worden besproken met vakdeskundigen van het CvTE en Cito, die beslissen over mogelijke aanpassingen.

Precorrectie in	Voor de centrale examens
2017	wiskunde A havo, scheikunde vwo
2018	Frans gl/tl, natuurkunde havo, economie vwo
2019	Nederlands havo, Duits gl/tl
2020 (gepland)	Nederlands havo, Frans havo

Pre+ correctie

Op verzoek van docenten is in het najaar van 2019 een nieuwe vorm van precorrectie uitgevoerd, pre+ correctie. Nieuw aan pre+ correctie is de mogelijkheid om behalve het correctievoorschrift, ook *opgaven* te bespreken en eventueel aan te passen. De docenten die aan pre+ correcties deelnamen, zijn erg positief. Het wordt als een grote meerwaarde gezien om ook over de opgaven te kunnen discussiëren.

Pre+correctie in	Voor de centrale examens
2019 voor CE 2020	Frans gl/tl, maatschappijkunde kb

Testcorrectie

Jaarlijks nemen 20 docenten van een vak deel aan de testcorrectie. Deze docenten corrigeren *na afname* van het centrale examen *het werk van hun leerlingen* aan de hand van het voorlopige correctievoorschrift. Vervolgens doet het panel gezamenlijk aanbevelingen voor het aanscherpen van het voorlopige correctievoorschrift. De vaststellingscommissie van het CvTE en de betreffende toetsdeskundige van Cito bekijken deze aanbevelingen en beslissen over aanpassingen van het voorlopige correctievoorschrift.

Testcorrectie in	Voor de centrale examens
2017	Nederlands vwo
2018	Nederlands vwo, Frans vwo, scheikunde vwo
2019	Nederlands vwo, Frans vwo, kunst algemeen havo, maatschappijwetenschappen havo
2020 (gepland)	Nederlands vwo, Nederlands gl/tl, economie gl/tl, kunst algemeen vwo, scheikunde havo, maatschappijwetenschappen vwo

2.3 REKENEN IN HET VO/MBO EN NEDERLANDSE TAAL EN ENGELS IN HET MBO

Met ingang van het schooljaar 2019-2020 is de rekentoets in het voortgezet onderwijs afgeschaft. Het CvTE biedt geen rekentoetsen meer aan voor het vo. In het mbo wordt rekenen voortaan als instellingsexamen afgenomen. Het CvTE biedt voor het mbo in elk geval nog tot en met schooljaar 2020-2021 digitale rekenexamens aan. In het mbo hebben zich in het najaar enkele technische verstoringen in het digitale afnamesysteem voorgedaan, die zijn opgelost.

2.3.1 Rekenen vo en mbo

In 2019 is de rekentoets vo nog gedurende drie afnameperiodes afgenomen. In het mbo zijn er gedurende vijf periodes rekenexamens afgenomen. Voor de tellingen worden alleen de verplichte afnames vóór 1 augustus 2019 meegenomen. In totaal zijn er 538.00 afnames geweest. Er waren geen bijzonderheden tijdens de afnames.

Op 1 juli 2019 is de rekenopgaven-etalage aangevuld met ongeveer 90 procent van de rekenopgaven 2F/3F die in het schooljaar 2018-2019 in de verschillende versies zijn afgenomen. In totaal zijn nu ruim 7.000 opgaven publiek toegankelijk gemaakt via de website Rekenopgaven-etalage.nl.

2.3.2 Centrale examens taal mbo

De nieuwe syllabus Nederlandse taal 2F is met ingang van 1 augustus 2019 ingegaan. De nieuwe syllabus 2F geeft de vaststellingscommissie handvatten voor het vaststellen van opgaven en biedt mbo-docenten extra houvast voor wat er geëxamineerd wordt.

De centrale examens Nederlandse taal en Engels B1 zijn gedurende vijf afnameperiodes afgenomen. Vanaf november/december 2019 (periode 2) kan ook het examen Engels B1 gedurende zeven afnameweken worden ingepland. In totaal zijn 312.000 taalexamens afgenomen.

2.4 STAATSEXAMENS VO

In het continue proces van kwaliteitszorg en kwaliteitsborging van de Staatsexamens vo is in 2019 weer veel aandacht besteed aan deskundigheidsbevordering van examinatoren en het toetsen en monitoren van de kwaliteit van de examens.

2.4.1 Aantal individuele kandidaten en vso-kandidaten

Het totale aantal aangemelde kandidaten voor de Staatsexamens vo 2019 bedraagt 8.834. Het aantal individuele kandidaten in 2019 was 2 procent minder dan het jaar ervoor. Met name het aantal havo- en vwo-kandidaten loopt wat terug.

Het aantal vso-kandidaten blijft door de jaren heen stijgen, met ruim 4 procent ten opzichte van vorig jaar. Daarbij moet geconstateerd worden dat de ernst van de beperking bij zowel de individuele kandidaten als bij de vso-kandidaten toeneemt, waardoor er afhankelijk van de aard van de beperking meer aanpassingen nodig zijn.

2019 was het eerste jaar dat het CvTE dankzij het verschuiven van de AOW-leeftijd gebruik kon maken van de inzet van 71-jarige examinatoren. Gezien de groei van de Staatsexamens vo is het voor bepaalde vakken lastig om bevoegde en bekwame examinatoren te vinden. Dat examinatoren nog niet op hun 70e afscheid hoeven te nemen van de Staatsexamens vo brengt hierin enige verlichting.

2.4.2 Kwaliteit schriftelijke college-examens en voortzetting interne audit

In 2019 is er een onderzoek gestart naar de kwaliteit van de schriftelijke college-examens. Er is begonnen met de vakken Natuur, Leven, Technologie (NLT) en Informatica. Externe experts hebben de kwaliteit van de college-examens uit voorafgaande jaren onder de loep genomen en zinvolle toetstechnische aanbevelingen voor verbetering gedaan aan de constructiegroepen.

Net als in 2018 is er tijdens de mondelinge examenperiode een interne audit uitgevoerd. Er is gekeken naar processen en procedures op de verschillende locaties, er zijn mondelinge examens bijgewoond en er is gesproken met diverse examenbetrokkenen. Een coachgroep van zes personen bezocht mondelinge examens en gaf feedback aan de examinatoren.

2.4.3 Vmbo Calvijn College

De staatsexamencommissie heeft een steekproef uitgevoerd naar de uitvoering van de correctie van de digitale centrale examens voor een aantal vakken voor vmbo kb. De bevindingen uit de steekproef vormden aanleiding om de staatsexamencommissie te vragen een integrale correctie van het gemaakte centraal examenwerk te doen.

2.4.4 Uitspraak Raad van State: geen bezwaar maar wel klacht mogelijk tegen beoordeling door College

Een staatsexamenkandidaat heeft bezwaar gemaakt tegen *de beoordeling van het examen.* De rechtbank besloot eerder in het voordeel van de kandidaat, maar de Raad van State oordeelde op 14 augustus dat de bestuursrechter zich *niet* uit mag spreken over het oordeel van het CvTE over de kennis en kunde van een kandidaat. De Algemene wet bestuursrecht (Awb) sluit uit dat je tegen een dergelijk oordeel beroep kan instellen bij de bestuursrechter. Ook bezwaar maken tegen zo'n besluit is niet mogelijk. Wel kan een kandidaat als hij het niet eens is met de afname (bijvoorbeeld) een klacht indienen. Een gang naar de rechter is evenwel niet mogelijk.

2.5 STAATSEXAMENS NT2

In 2019 trad het nieuwe examenstelsel van de Staatsexamens Nt2 in werking. Aanleiding voor de nieuwe opzet was het feit dat er in het najaar van 2018 beschrijvingen van opgaven en uitwerkingen via sociale media werden gedeeld. De wijze van examinering moest daarom worden herzien.

In maart 2019 konden de examens weer worden hervat. Kandidaten die zich al hadden ingeschreven en door het stilleggen van de examens gedupeerd waren, kregen voorrang. In de Kamerbrief van 3 juli 2019 informeerde minister Van Engelshoven van OCW de Tweede Kamer over deze hervatting van de Staatsexamens Nt2.[3] In het najaar van 2019 werden vier nieuwe examens voor Programma I en vier voor Programma II gerealiseerd.

2.5.1 Jaarlijks acht examens per jaar

In het nieuwe stelsel is het niet meer mogelijk om wekelijks examen te doen. Er worden nu jaarlijks acht examenafnames per programma en per vaardigheid georganiseerd, zoveel mogelijk verspreid over het jaar. Kandidaten kunnen zich net als voorheen maximaal drie keer per jaar voor een examen opgeven.

2.5.2 Doorstroom hoger onderwijs

Door het stilleggen van de examens kwamen kandidaten die wilden doorstromen naar het hoger onderwijs in de knel. Daarom is er in samenwerking met DUO in september een extra examen ingelast. De uitslag van dat examen werd versneld bekendgemaakt, zodat kandidaten vóór 1 oktober een uitslag bij de betreffende vervolgopleiding konden voorleggen.

2.5.3 Verhoging afnamecapaciteit

Om het aantal examenplekken met de nieuwe opzet van de examens (acht keer per jaar in plaats van wekelijks) vergelijkbaar te houden met voorgaande jaren, was het noodzakelijk om de afnamecapaciteit per examenmoment aanzienlijk te verhogen.
Om aan deze vraag te voldoen, werd de locatie van het Hoornbeeck College in Amersfoort in het voorjaar van 2019 ingezet. Ook is met DUO overlegd over uitbreiding van de examenplekken door gebruik te maken van examenzalen van Inburgering (Servicecentrum Inburgering). Zowel de zalen van de Staatsexamens Nt2 als die van Inburgering zullen vanaf 1 april 2020 geschikt zijn voor afname van beide examens. Hierdoor zal de capaciteit voor de Staatsexamens Nt2 op het gewenste niveau zijn.

3 https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/07/03/kamerbrief-over-het-staatsexamen-nederlands-als-tweede-taal-nt2

2.6 CENTRALE EXAMENS IN HET CARIBISCH GEBIED

Het werk van het CvTE op het gebied van centrale examens beslaat het hele Koninkrijk der Nederlanden. Ook in het Caribisch gebied worden centrale examens afgenomen. Dat vraagt om goede samenwerking en afstemming. De examenperiode in het Caribisch gebied is, mede door een goede samenwerking met de examenbureaus aldaar, goed verlopen. Ook de tweede correctie, uitgevoerd door DUO en docenten van Staatsexamens vo in Europees Nederland, ging probleemloos.

Het Caribisch deel van het Koninkrijk bestaat uit de zes eilanden Curaçao, Aruba, Sint Maarten, Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Het CvTE heeft met alle zes te maken, maar op een verschillende manier.
Bonaire, St. Eustatius en Saba (de BES-eilanden) zijn sinds 10 oktober 2010 'bijzondere gemeenten', ook wel aangeduid als 'Caribisch Nederland'. Daar geldt de Nederlandse onderwijswetgeving, waarin bij examinering rekening gehouden wordt met de lokale context. Curaçao, Aruba en Sint Maarten (de CASt-eilanden) zijn zelfstandige landen in het Koninkrijk, die hun eigen onderwijsbeleid bepalen. Vanwege de doorstroming naar het hoger onderwijs in Nederland willen zij nauw aansluiten bij de ontwikkelingen in Nederland. Het contact tussen het CvTE en de examenbureaus van de CASt-eilanden speelt daarin een belangrijke rol.

Op Saba, en op Sint Eustatius in 2019 voor het eerst op de havo, wordt geëxamineerd met examens van de Caribbean Examinations Council (CXC). OCW heeft de regie over deze transitie naar CXC, waarbij wordt uitgewerkt wat de rol van het CvTE kan zijn in de nieuwe situatie.

In maart 2019 heeft op Sint Maarten het jaarlijkse vierlandenoverleg plaatsgevonden tussen het CvTE en de vertegenwoordigers van de examenbureaus van Curaçao, Sint Maarten en Aruba. Tijdens het overleg, waarbij ook DUO vertegenwoordigd was, is vooruitgekeken naar de examenperiodes 2019 en 2020 en naar de samenwerking op de langere termijn. Om de samenwerking verder te formaliseren en vast te leggen zijn dienstverleningsovereenkomsten in ontwikkeling tussen de CASt-eilanden en Nederland.

De ontwikkeling van centrale examens aardrijkskunde havo en vwo, specifiek voor afname in het Caribisch deel van het Koninkrijk, heeft geresulteerd in een centraal examen aardrijkskunde havo 2020. Deze pilot wordt voortgezet voor centrale examens havo en vwo in 2021.

3. FEITEN EN CIJFERS

3.1 CENTRALE EINDTOETS PO

Het CvTE is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Centrale Eindtoets in het primair onderwijs. Dit betekent onder andere dat het CvTE de toetswijzer en de niveaus en opgaven van de toetsen vaststelt. Ook stelt het CvTE de beoordelingsnormen en de scores vast die daarbij horen. Daarnaast is het CvTE verantwoordelijk voor het opstellen van het leerlingrapport.

AANTAL LEERLINGEN DAT DE CENTRALE EINDTOETS 2019 MAAKTE NAAR SCHOOLTYPE (BRON: CITO)

schooltype	aantal
basisschool	86.661
speciaal onderwijs	897
buitenlandse school (nob)	93
onbekend	15
totaal	**87.666**

AANTAL UITGEBRACHTE TOETSADVIEZEN BEST PASSEND BRUGKLASTYPE UITGESPLITST NAAR SCHOOLTYPES BASISONDERWIJS EN SPECIAAL (BASIS)ONDERWIJS (BRON: CITO)

	aantallen			percentages		
toetsadvies vo	bo	so/sbo	totaal	bo	so/sbo	totaal
pro/vmbo bb	9	2	11	0%	0%	0%
vmbo bb/kb	10.931	573	11.504	13%	65%	13%
vmbo kb/gt	16.848	175	17.023	19%	20%	20%
vmbo gt/havo	23.685	94	23.779	27%	11%	27%
havo/vwo	18.208	29	18.237	21%	3%	21%
vwo	16.929	9	16.938	20%	1%	19%
totaal	**86.610**	**882**	**87.492**	**100%**	**100%**	**100%**

3.2 CENTRALE EXAMENS VO

Het CvTE stelt voor de centrale examens in het vo de syllabi vast met de specificaties voor de examenstof uit het examenprogramma. Ook geeft het de opdracht om de opgaven tot stand te brengen en deze vast te stellen. Daarnaast is het CvTE onder meer belast met het bepalen van het examenrooster, de toegestane hulpmiddelen en de beoordelingsnormen.

TOTAAL AANTAL KANDIDATEN

De vermelde aantallen zijn de aantallen ingeschreven kandidaten bij het begin van het cursusjaar, zoals verstrekt door DUO[4] *(bron: Cito, Examenverslag 2019*[5]*).*

	vmbo bb	vmbo kb	vmbo gl/tl	havo	vwo	totaal
2015	21.174	29.809	59.531	58.400	38.734	207.648
2016	21.353	30.894	60.826	60.915	38.975	212.963
2017	20.822	30.623	61.572	59.901	40.941	213.859
2018	19.820	30.323	60.536	61.694	41.874	214.247
2019	**18.053**	**29.785**	**60.284**	**60.467**	**41.533**	**210.122**

AANTAL CENTRALE EXAMENS VO EXCLUSIEF DIGITALE EXAMENS

Het totaal aantal papieren centrale examens voor de drie tijdvakken (eerste, tweede en derde tijdvak) in 2019 (bron: Cito, Examenverslag 2019).

schooltype	1e tijdvak	2e tijdvak (herkansing)	3e tijdvak (augustus)	totaal
havo/vwo	56	51	51	158
vmbo algemene vakken	52	48	47	147
vmbo beroepsgericht	54	0	0	54
vmbo beroepsgericht oude stijl	86	2	2	90
totaal	**248**	**101**	**100**	**449**

4 De aantallen kandidaten zijn gebaseerd op het aantal door scholen bestelde centrale examens bij DUO. Het aantal kandidaten dat feitelijk examen doet, ligt gemiddeld genomen enkele procenten lager omdat scholen bij het opgeven van de aantallen soms een zekere marge aanhouden.

5 https://www.cito.nl/-/media/files/voortgezet-onderwijs/centrale-examens/examenverslagen/cito_verslag_examencampagne_11-9-2019.pdf?la=nl-NL

AANTAL UITGELEVERDE DIGITALE EXAMENS EN TOETSEN

Behalve de centraal schriftelijke examens op papier zijn er centrale examens en toetsen waarbij de computer wordt gebruikt.

schooltype	digitale examens	aantal vakken
vmbo bb	algemene vakken (flexibel) m.u.v. Frans, Spaans, Turks en Arabisch	10
vmbo kb	algemene vakken (flexibel) m.u.v. Frans, Spaans, Turks en Arabisch	10
vmbo gl/tl	muziek, dans, drama	3
havo	kunst (algemeen), muziek	5
vwo	kunst (algemeen), muziek	5
vmbo beroepsgericht (bezem-afnames)	minitoetsen en ICT-opdrachten cspe's (oude stijl)	82
vmbo beroepsgericht	minitoetsen en ICT-opdrachten cspe's (profielvakken)	27

3.3 REKENTOETS VO

Tot en met schooljaar 2018-2019 verzorgde het CvTE de rekentoets voor het vo. In 2019 betrof dit nog 3 afnameperiodes.

AANTAL AFNAMES PER NIVEAU EN PER PERIODE

periode	2A	2A-ER	2F	2ER	3F	3ER	3S	totaal
januari	6.533	230	65.709	1.084	68.013	166	-	141.735
maart	3.049	101	38.661	831	44.582	129	221	87.574
mei/juni	3.698	85	53.202	766	27.181	64	-	84.996
totaal	**13.280**	**416**	**157.572**	**2.681**	**139.776**	**359**	**221**	**314.305**

3.4 CENTRALE EXAMENS MBO

Het CvTE is verantwoordelijk voor de uitvoering van de centrale examens Nederlandse taal en Engels in het mbo. Dit houdt in dat het CvTE zorgt voor landelijk vastgestelde centrale examens. Deze examens hebben een landelijk vastgestelde centrale normering. Ook gelden er voor het afnemen van deze examens landelijke regels (afnamecondities). Tot en met schooljaar 2018-2019 gold dit ook voor rekenen. Vanaf schooljaar 2019-2020 kunnen instellingen ook kiezen voor een eigen instellingsexamen rekenen.

AANTAL AFNAMES CENTRAAL EXAMEN NEDERLANDSE TAAL PER PERIODE

periode	2F mbo entree, 2 en 3	3F mbo 4
januari/februari	26.960	25.767
maart/april	24.037	24.824
mei/juni	17.662	23.349
september	1.871	1.739
oktober/november/december	28.578	32.835
totaal	**99.108**	**108.514**

AANTAL AFNAMES CENTRAAL EXAMEN ENGELS (B1 EN B2) VOOR MBO 4

periode	Engels B1	Engels B2
januari/februari	23.147	3.446
maart/april	20.973	-
mei/juni	19.736	4.295
september	1.720	-
oktober/november/december	28.870	2.405
totaal	**94.446**	**10.146**

AANTAL AFNAMES REKENEXAMENS 2A, 2A-ER, 2F, 2ER, 3F EN 3ER PER PERIODE

periode	2A	2A-ER	2F entree, mbo 2 en 3	2ER	3F mbo 4	3ER
januari/februari	1.381	-	27.354	5	26.037	1
maart/april	3.922	7	27.877	89	27.611	132
mei/juni	432	17	21.387	211	27.785	73
september	28	26	2.137	195	1.836	100
oktober/november/december	1.206	1	24.683	110	28.710	132
totaal	**6.969**	**51**	**103.438**	**610**	**111.979**	**438**

3.5 STAATSEXAMENS VO

De staatsexamens vmbo, havo en vwo bestaan evenals de eindexamens vo uit twee gedeelten: het centraal examen en het college-examen. Het centraal (schriftelijk) examen is identiek aan het centraal examen van de reguliere scholen en wordt ook op hetzelfde moment afgenomen. Het college-examen bestaat uit een mondeling examen, bij een aantal vakken aangevuld met een schriftelijk of praktisch college-examen.
Het CvTE is verantwoordelijk voor het vaststellen van het examenreglement, het organiseren, afnemen en beoordelen van de examens, de benoeming van examenfunctionarissen en het vaststellen van de uitslag en het uitreiken van diploma's en certificaten. Ook is het verantwoordelijk voor het bij regeling vaststellen van het programma van toetsing en afsluiting, het tot stand brengen en vaststellen van de opgaven en het tot stand brengen en bij regeling vaststellen van de beoordelingsnormen voor de college-examens.

TOTAAL AANTAL KANDIDATEN

	vso	vmbo en havo/vwo (niet afkomstig van vso-scholen)	totaal
2015	4.089	3.713	7.802
2016	4.249	3.549	7.798
2017	4.608	4.126	8.734
2018	4.913	4.452	9.365
2019	**5.242**	**4.446**	**9.688**

AANTAL AFNAMES SCHRIFTELIJKE EXAMENS

	vmbo	havo	vwo	totaal
2015	14.770	9.892	6.353	31.015
2016	14.434	9.191	6.974	30.599
2017	16.543	10.007	8.449	34.999
2018	17.245	10.578	8.640	36.463
2019	**18.805**	**11.023**	**8.252**	**38.080**

AANTAL AFNAMES MONDELINGE EXAMENS

	vmbo	havo	vwo	totaal
2015	14.962	7.495	4.862	27.319
2016	14.583	7.381	5.141	27.105
2017	14.324	7.430	6.115	27.869
2018	15.116	8.475	6.501	30.092
2019	**15.098**	**8.222**	**6.126**	**29.446**

AANTAL UITGEGEVEN DIPLOMA'S

	2015	2016	2017	2018	2019
vwo - deels inwisseling*	188	168	189	210	223
vwo - volledig pakket	5	5	13	4	2
vwo - uitsluitend inwisseling**	7	3	4	13	17
totaal vwo	**200**	**176**	**206**	**227**	**242**
havo - deels inwisseling	403	415	392	401	449
havo - volledig pakket	46	52	125	55	42
havo - uitsluitend inwisseling	3	6	10	14	21
totaal havo	**452**	**473**	**527**	**407**	**512**
vmbo tl - deels inwisseling	489	607	608	588	599
vmbo tl - volledig pakket	368	288	204	250	201
vmbo tl - uitsluitend inwisseling	15	12	0	20	7
vmbo tl o.g.v. gl - uitsluitend inwisseling	672	789	846	871	966
vmbo bb, kb en gl - deels inwisseling	15	53	82	85	151
vmbo bb, kb en gl - uitsluitend inwisseling	2	5	2	23	14
totaal vmbo	**1.561**	**1.754**	**1.742**	**1.873**	**1.938**
totaal vwo/havo/vmbo	**2.213**	**2.403**	**2.475**	**2.507**	**2.692**

* Deels inwisseling: kandidaten leggen examens af in een aantal vakken en wisselen vervolgens de verkregen cijferlijst met de eerder verkregen cijferlijst in tot een diploma.
** Uitsluitend inwisseling: kandidaten verkrijgen diploma uitsluitend door inwisseling van een cijferlijst.

3.6 STAATSEXAMENS NT2

Het CvTE is verantwoordelijk voor de inhoud en de organisatie van de Staatsexamens Nt2. Dit houdt onder meer in dat het CvTE belast is met het verstrekken van exameninformatie, het tot stand brengen en vaststellen van opgaven, het inschrijven van kandidaten en het uitreiken van diploma's en certificaten. Voor een complete opsomming van de taken zie de *Wet College voor toetsen en examens*.

Met het behalen van het diploma *Staatsexamens Nt2* kunnen anderstalige kandidaten laten zien dat ze de Nederlandse taal voldoende beheersen om in Nederland te kunnen werken of studeren. Een examenprogramma bestaat uit vier onderdelen: lezen, luisteren, schrijven en spreken. Als een kandidaat voor alle vier de examenonderdelen is geslaagd, krijgt hij/zij het diploma *Staatsexamens Nt2*. Kandidaten kunnen dus meermalen aan een of meer staatsexamenonderdelen deelnemen.

AANTAL DEELNEMINGEN STAATSEXAMENS NT2

	programma I	programma II	totaal
2015	12.488	14.804	27.292
2016	13.787	16.538	30.325
2017	20.160	23.237	43.397
2018	21.541	23.123	44.664
2019	**15.630**	**16.313**	**31.943**

AANTAL UNIEKE KANDIDATEN STAATSEXAMENS NT2

	programma I	programma II	totaal
2015	4.183	4.577	8.760
2016	4.463	4.800	9.263
2017	6.378	6.335	12.713
2018	7.686	7.214	14.900
2019	**6.395**	**5.792**	**12.187**

AANTAL UITGEGEVEN WAARDEPAPIEREN STAATSEXAMENS NT2

	certificaten	diploma's (rechtstreeks)	diploma's (inwisselingen)	diploma's totaal
2015	5.540	2.140	1.656	3.796
2016	6.974	1.924	1.829	3.753
2017	10.666	1.918	2.068	3.986
2018	13.603	1.672	2.648	4.320
2019	**18.186**	**32***	**2.026**	**2.058**

* *Het gaat in deze kolom om de diploma's die in één keer zijn verstrekt.*
Sinds het stilleggen van de examens naar aanleiding van het bekend worden van examenitems eind 2018, is de afnamesystematiek in 2019 veranderd. Er is meer spreiding ontstaan in de afnames van de afzonderlijke vaardigheden, waardoor het verstrekken van het diploma in één keer niet meer mogelijk is zonder inwisseling van losse certificaten. In 2019 was het alleen voor de kleine groep Duitstalige zomerkandidaten mogelijk om examen af te leggen in één moment.

SLAGINGSPERCENTAGES STAATSEXAMENS NT2, PROGRAMMA I 2015-2019

	Lezen	Schrijven	Luisteren	Spreken	gemiddeld
2015	70	65	65	65	66
2016	62	66	56	59	61
2017	52	68	51	58	57
2018	49	66	64	54	58
2019	**53**	**66**	**60**	**51**	**57**

SLAGINGSPERCENTAGES STAATSEXAMENS NT2, PROGRAMMA II 2015-2019

	Lezen	Schrijven	Luisteren	Spreken	gemiddeld
2015	71	76	75	76	75
2016	62	70	70	67	67
2017	51	69	56	64	60
2018	49	59	61	59	57
2019	**43**	**61**	**63**	**61**	**58**

SLAGINGSPERCENTAGES STAATSEXAMENS NT2, PROGRAMMA I EN II 2019

	aantal deelnemers programma I	aantal geslaagd programma I	gemiddeld % geslaagd programma I	aantal deelnemers programma II	aantal geslaagd programma II	gemiddeld % geslaagd programma II
Lezen						
totaal	**3.978**	**2.125**	**53%**	**4.264**	**1.851**	**43%**
1e keer	2.951	1.734	59%	2.692	1.442	54%
herkansers	957	391	41%	1.572	409	26%
Schrijven						
totaal	**3.890**	**2.581**	**66%**	**4.108**	**2.506**	**61%**
1e keer	3.175	2.230	70%	3.002	2.030	68%
herkansers	715	351	49%	1.106	476	43%
Spreken						
totaal	**3.724**	**1.891**	**51%**	**3.735**	**2.272**	**61%**
1e keer	2.844	1.584	56%	2.827	1.974	70%
herkansers	880	307	35%	908	298	33%
Luisteren						
totaal	**4.031**	**2.416**	**60%**	**4.158**	**2.625**	**63%**
1e keer	3.365	2.140	64%	3.290	2.292	70%
herkansers	666	276	41%	868	333	38%

3.7 KANDIDATEN MET EEN BEPERKING

Ook leerlingen met een beperking, ziekte of handicap moeten onderwijs kunnen volgen. Daarbij hoort ook dat zij toetsen en examens kunnen maken. De belemmering bij deze leerlingen moet worden weggenomen zonder dat de toets- of exameneis wordt aangetast. Het CvTE biedt kaders waarbinnen het bevoegd gezag van een school zelf een keuze kan maken voor de inzet van een hulpmiddel. De inzet van ondersteuning of van een hulpmiddel en het leveren van maatwerk gebeurt in po, vo en mbo. In onderstaande tabel is het aantal vragen van scholen met betrekking tot kandidaten met een beperking per sector weergegeven.

AANTAL VRAGEN VAN SCHOLEN MET BETREKKING TOT KANDIDATEN

sector	aantal
po	24
vo*	789
mbo	233
totaal	**1.046**

** De vragen over kandidaten uit het vso zijn niet opgenomen in dit aantal.*

3.8 EXAMENLIJN

Om de beantwoording van alle vragen over de centrale examens vo te stroomlijnen is er het *Examenloket*. Het Examenloket is de algemene ingang voor alle vragen over examens in het voortgezet onderwijs. Bij specifieke, inhoudelijke vragen over de centrale examens neemt de Examenlijn van het CvTE de beantwoording van de vragen van het Examenloket over.

Gedurende het hele jaar beantwoordt de Examenlijn vragen in uiteenlopende categorieën.

AANTAL MELDINGEN PER SECTOR TEN OPZICHTE VAN HET TOTAAL IN 2019
(1 JANUARI – 31 DECEMBER 2019)

	aantal	percentage van totaal
computerexamens	55	1,2%
centrale examens mbo	500	11,3%
Staatsexamens vo	38	0,8%
Staatsexamens Nt2	26	0,6%
Centrale Eindtoets po	104	2,3%
centrale examens vo	3673	82,7%
rekentoets vo	15	0,3%
algemeen CvTE	28	0,6%
totaal	**4.439**	**100%**

In de maanden april t/m juni wordt de Examenlijn met name gebruikt voor het melden van mogelijke onvolkomenheden of onduidelijkheden in examendocumenten van de centrale examens vo.

AANTAL MELDINGEN OVER CENTRALE EXAMENS VO TIJDENS DE EXAMENPERIODE
(1 APRIL - 30 JUNI 2019)

	aantal	percentage van totaal
inhoudelijke opmerkingen examens vmbo	836	34,8%
inhoudelijke opmerkingen examens havo/ vwo	1.001	41,7%
beperking	205	8,5%
overig	359	15%
totaal	**2.401**	**100%**

3.9 JAAROVERZICHT OFFICIËLE REGELINGEN EN VASTSTELLINGEN IN 2019

korte omschrijving	grondslag	publicatiedatum	verwijzing
Wijziging Vaststelling Rooster voor de centrale examens van de eindexamens en de staats-examens voortgezet onderwijs in 2019 én Vaststelling Rooster voor de centrale examens van de eindexamens en de staatsexamens voortgezet onderwijs in 2020	Wet CvTE artikel 2, tweede lid, aanhef en onderdeel b	17/1/2019	Stc. 2019, 1743
Wijziging Regeling omzetting scores in cijfers centrale examens en rekentoets VO 2016	Wet CvTE artikel 2, tweede lid, aanhef en onderdeel e	21/2/2019	Stc. 2019, 9325
Vaststelling Regeling aangewezen vakken tweede tijdvak centrale examens vo 2019	Wet CvTE artikel 2, zesde lid, onderdeel b; Eindexamenbesluit vo artikel 37, vierde lid	22/2/2019	Stc. 2019, 9581
Wijziging Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen VO 2015	Wet CvTE artikel 2, tweede lid, aanhef en onderdeel d, en achtste lid	22/2/2019	Stc. 2019, 9586
Wijziging Regeling beoordelingsnormen staats-examens VO en staatsexamens VO BES 2015	Wet CvTE artikel 2, vierde lid, onderdeel c, en achtste lid	22/2/2019	Stc. 2019, 9599
Vaststelling Regeling examenreglement Staatsexamens Nt2 2019	Wet CvTE artikel 2, vijfde lid, aanhef en onderdeel a; Staatsexamenbesluit Nederlands als tweede taal artikel 10, tweede lid	21/3/2019	Stc. 2019, 15170
Vaststelling Regeling beoordelingsnormen Staatsexamens Nt2 2019	Wet CvTE artikel 2, vijfde lid, onderdeel c	28/3/2019	Stc. 2019, 16764
Vaststelling Regeling PTA staatsexamens vo 2020	Wet CvTE artikel 2, vierde lid onderdeel a	23/5/2019	Stc. 2019, 28695
Vaststelling Tijdvakken centrale examinering mbo, studiejaar 2020–2021	Examen- en kwalificatie-besluit beroepsopleidingen WEB, artikel 6, derde lid	23/5/2019	Stc. 2019, 28699
Wijziging Regeling examenprotocol centrale examinering mbo 2015	Wet CvTE artikel 3; Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB artikel 6, eerste lid, onderdeel j	23/5/2019	Stc. 2019, 28697
Wijziging Regeling examenprogramma Staatsexamens Nt2 2019 en de Regeling examenprogramma Staatsexamens Nt2 2020	Wet CvTE artikel 2, vijfde lid, aanhef en onderdeel a; Staatsexamenbesluit Nederlands als tweede taal artikel 10, eerste lid	23/5/2019	Stc. 2019, 28692

korte omschrijving	grondslag	publicatiedatum	verwijzing
Vaststelling Rooster voor de centrale examens van de eindexamens en de staatsexamens voortgezet onderwijs in 2021	Wet CvTE artikel 2, tweede lid, aanhef en onderdeel b	11/7/2019	Stc. 2019, 38058
Vaststelling afnameperiode centrale eindtoets po, schooljaar 2020–2021	Wet CvTE artikel 2, zesde lid, onderdeel b	11/7/2019	Stc. 2019, 38061
Vaststelling Regeling toetsreglement van de centrale eindtoets po schooljaar 2019–2020	Toetsbesluit PO artikel 7	11/7/2019	Stc. 2019, 38064
Vaststelling Regeling toegestane hulpmiddelen voor de centrale examens vo 2021	Wet CvTE artikel 2, tweede lid, aanhef en onderdeel g	11/7/2019	Stc. 2019, 38072
Wijziging Regeling toetswijzer eindtoets PO	Wet CvTE artikel 2, zesde lid, onderdeel c en d	11/7/2019	Stc. 2019, 38068
Vaststelling Regeling syllabi centrale examens vo 2021	Wet CvTE artikel 2, tweede lid, aanhef en onderdeel f	1/8/2019	Stc. 2019, 42966
Vaststelling Regeling examenreglement Staatsexamens Nt2 2020	Wet CvTEartikel 2, vijfde lid, aanhef en onderdeel a; Staatsexamenbesluit Nederlands als tweede taal artikel 10, tweede lid	3/8/2019	Stc. 2019, 47398
Vaststelling Regeling examenreglement staats-examens vo 2020	Wet CvTE artikel 2, derde lid onderdeel a	30/8/2019	Stc. 2019, 47405
Wijziging Vaststelling Rooster voor de centrale examens van de eindexamens de staatsexamens voortgezet onderwijs in 2020 én Vaststelling Rooster voor de centrale examens van de eindexamens en de staatsexamens voortgezet onderwijs in 2021	Wet CvTE artikel 2, tweede lid, aanhef en onderdeel b	3/10/2019	Stc. 2019, 53647
Wijziging Regeling examenreglement staats-examens vo 2020 en examenreglement staats-examens vo BES 2020	Wet CvTE artikel 2, derde lid onderdeel a	3/10/2019	Stc. 2019, 53641
Wijziging Vaststelling afnameperiode centrale eindtoets po, schooljaar 2019–2020	Toetsbesluit PO artikel 7	3/10/2019	Stc. 2019, 53639
Vaststelling Aanmeldprocedure Staatsexamens Nt2 2021	Staatsexamenbesluit Nederlands als tweede taal artikel 10, eerste lid	5/12/2019	Stc. 2019, 66215
Wijziging Besluit Aanmeldprocedure Staats-examens Nt2 2020, in verband met de uitbreiding van de afnamecapaciteit voor de Staatsexamens Nederlands als tweede taal	Staatsexamenbesluit Nederlands als tweede taal artikel 10, eerste lid	5/12/2019	Stc. 2019, 66212

3.10 OVERZICHT VOORLICHTING EN INFORMATIEBRONNEN

College voor Toetsen en Examens
- Informatievoorziening via twitteraccount @hetcvte
- CvTE TV en CvTE Backstage via het YouTube-kanaal van het College voor Toetsen en Examens

Centrale Eindtoets po
- Centraleeindtoetspo.nl
- Brochure *De Centrale Eindtoets in 2019, informatie voor scholen*
- Ouderkrant *De Centrale Eindtoets 2019, informatie voor ouders*

Centrale examens vo
- Septembermededeling en Maartaanvulling, zie Examenblad.nl
- Examenlijn voor vragen van docenten gedurende afnameperiode
- Examenblad.nl – hieraan is een mailsysteem gekoppeld waarmee scholen, examensecretarissen en docenten gericht geïnformeerd worden.
- Mijneindexamen.nl voor eindexamenleerlingen
- Voorlichtingsfilm over totstandkoming centrale examens en normering (zie Examenblad.nl > Onderwerpen > Examencyclus)
- Normering via Examenblad.nl/N-term
- Naar behoefte vindt terugkoppeling plaats op evaluaties en/of examenbesprekingen van vakverenigingen
- Regiobijeenkomsten

Centrale rekentoets vo en rekenexamens mbo
Behalve via de reguliere kanalen Examenblad.nl en Examenbladmbo.nl wordt informatie verstrekt op de volgende wijzen:
- Voorbeeldtoetsen en -examens via: oefenen.facet.onl
- Openbaarmaking rekenopgaven via: Rekenopgaven-etalage.nl

Centrale examens mbo
Examenbladmbo.nl – hieraan is een mailsysteem gekoppeld waarmee instellingen en examencommissies gericht geïnformeerd kunnen worden.

Staatsexamens vo
- Brochure *Staatexamens in het voortgezet speciaal onderwijs*, informatie voor vso-scholen
- Staatsexamensvo.nl
- Staatsexamenregelingen, vakinformatie en procedures, via: duo.nl/particulier/staatsexamenkandidaat

Staatsexamens Nt2
- Inhoudelijke informatie over de Staatsexamens Nt2, wat er van deelnemers verwacht wordt, voorbeeldexamens, adressen van instituten waar cursussen worden gegeven, specifieke informatie voor mensen die doorverwijzen en staatsexamenregelingen en procedures via de website van het CvTE: Staatsexamensnt2.nl
- Informatie over zaken als aanmelding, betaling, uitslag via DUO/Examendiensten: duo.nl/particulier/staatsexamenkandidaat
- Brochure *Staatsexamens Nederlands als tweede taal, examenjaar 2019*.
- Nieuwsbrief over de staatsexamens Nt2: *Informatiebulletin voor beroepsopleidingen, werkgevers en gemeenten*

3.11 OMGAAN MET FOUTEN, KLACHTEN EN BEZWAREN

Als verantwoordelijke voor centrale examens en toetsen heeft het CvTE een taak bij de behandeling van vragen en klachten over examendocumenten en over afnames die onder verantwoordelijkheid van het CvTE plaatsvinden (Staatsexamens vo en Staatsexamens Nt2). Via de daarvoor beschikbare kanalen zoals de Examenlijn en online contactformulieren weten professionals in het onderwijs het CvTE goed te vinden. Als het gaat over de uitvoering van de Staatsexamens vo en Nt2 hebben belanghebbenden de mogelijkheid om te reageren via de website van uitvoeringsorganisatie DUO.

Klachten over de gang van zaken bij een afname van een centraal examen vo horen thuis bij de inspectie. Deze overlegt met het CvTE over passende maatregelen die recht doen aan de kandidaat. Over gedragingen van (medewerkers van) het CvTE kan een belanghebbende conform de Algemene wet bestuursrecht (Awb) een klacht indienen via het klachtenformulier in de Klachtprocedure op CVTE.nl/contact. Dit zijn de klachten waarvan in onderstaande tabellen sprake is.

OVERZICHT KLACHTEN 2019

	Centrale Eindtoets po	centrale examens vo	centrale examens mbo	Staatsexamens vo	Staatsexamens Nt2
Wob-verzoeken	-	-	-	-	-
Klachten/bezwaren	2	5	-	4	-
Beroepen	-	-	-	1	-

Alle zaken zijn afgehandeld.

3.12 LIJST VAN GEBRUIKTE AFKORTINGEN

2A	eenvoudigere variant van de rekentoets 2F
2A-ER	rekentoets 2A voor leerlingen met ernstige rekenproblemen
3S	rekentoets voor vwo-leerlingen die meer aankunnen dan 3F
BES-eilanden	Bonaire, Sint Eustatius en Saba
bo	basisonderwijs
CASt-eilanden	Curaçao, Aruba en Sint Maarten
CE	centraal examen (vo en mbo)
Cito	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
cspe	centraal schriftelijk en praktisch examen (beroepsgericht)
CvTE	College voor Toetsen en Examens
CXC	examensysteem van het Caribbean Examinations Council
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
DTT	diagnostische tussentijdse toets
ER	ernstige rekenproblemen (en dyscalculie)
mbo	middelbaar beroepsonderwijs
NOB	Stichting Nederlands onderwijs in het buitenland
Nt2	Nederlands als tweede taal
OCW	(ministerie van) Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
PIEx	Project Ieders Examen
po	primair onderwijs
SLO	Nationaal Expertisecentrum Leerplanontwikkeling
sbo	speciaal basisonderwijs
so	speciaal onderwijs
vmbo bb	basisberoepsgerichte leerweg
vmbo kb	kaderberoepsgerichte leerweg
vmbo gl	gemengde leerweg
vmbo tl	theoretische leerweg
vo	voortgezet onderwijs
vso	voortgezet speciaal onderwijs
zbo	zelfstandig bestuursorgaan

4. FINANCIËLE EN PERSONELE JAARRAPPORTAGE 2019

4.1 FINANCIËLE RAPPORTAGE

In 2019 is de financiële realisatie van het CvTE met een positief verschil van 14,0% zeer ruim uitgekomen met het toegekende budget. Op het totaalbudget van apparaatskosten en programmageld van € 19,3 miljoen is het overschot € 2,7 miljoen.

Het grotere overschot dan andere jaren laat zich onder meer verklaren doordat:
- In het primair onderwijs de adaptieve Centrale Eindtoets niet is doorgegaan en de interne organisatie rondom de Centrale Eindtoets is aangepast;
- De rekentoetsen in het vo en mbo zijn afgeschaft of sterk verminderd. Hier was ten tijde van het wijzigen van het werkprogramma 2019 nog geen duidelijkheid over.
- Door de herziening van het Nt2-stelsel en de beschikbare afnamelocaties zijn er minder examens afgenomen dan begroot.

COLLEGE VOOR TOETSEN EN EXAMENS: FINANCIËN 2018 EN 2019; BEDRAGEN IN MILJOEN €

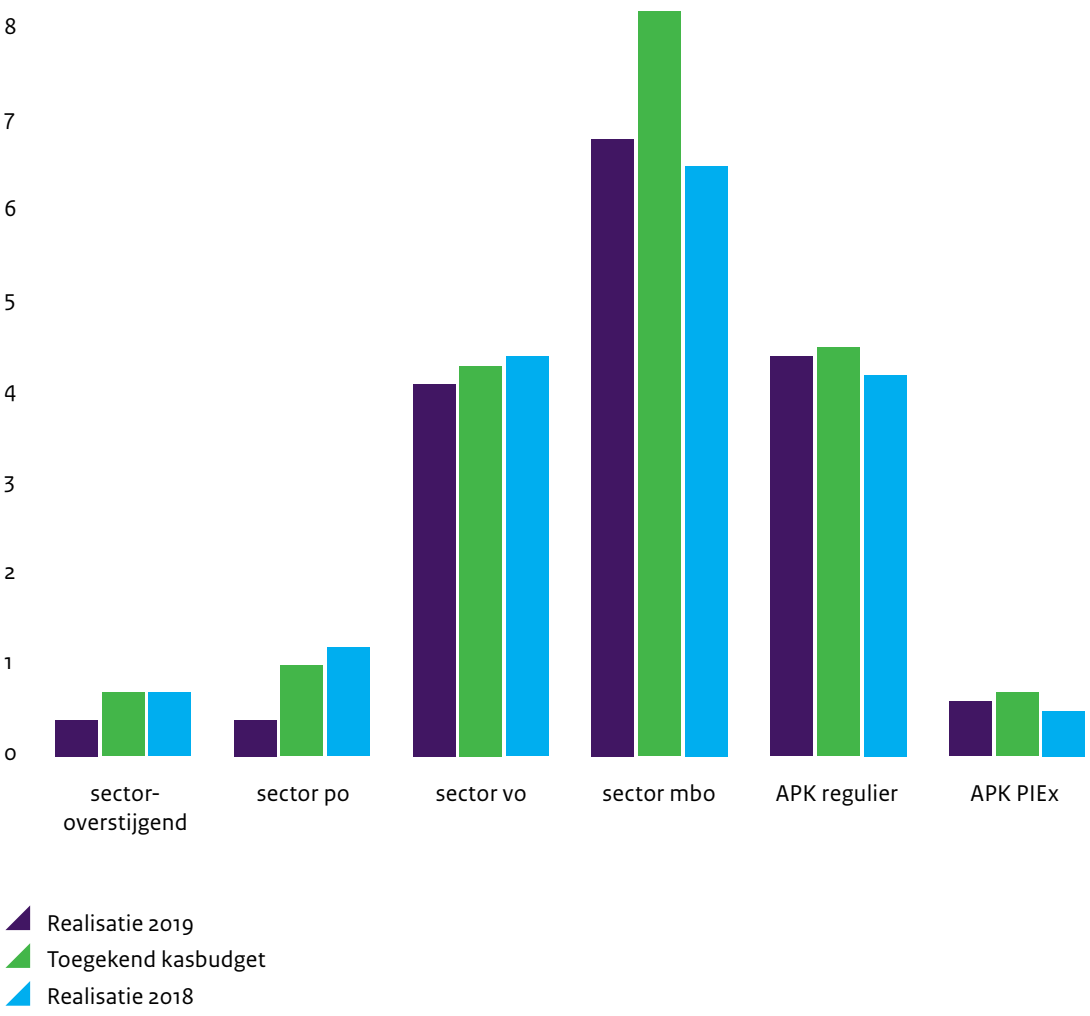

FINANCIËLE RAPPORTAGE 2019

Begrotingspost	Realisatie 2018	Toegekend kasbudget 2019	Kasrealisatie 2019
Sectoroverstijgend			
Collegekosten	111.238	142.000	65.534
Examenlijn	258.616	62.000	55.936
CvTE kosten Facet	79.393	197.000	131.740
Projecten rekentoets	202.410	253.000	123.390
totaal sectoroverstijgend	**651.657**	**654.000**	**376.601**
Sector primair onderwijs			
Centrale Eindtoets	1.228.150	953.000	365.432
totaal sector primair onderwijs	**1.228.150**	**953.000**	**365.432**
Sector voortgezet onderwijs			
Syllabuscommissie centraal examen	148.044	131.000	160.138
Vaststellingscommissie centraal examen	3.426.472	3.389.000	3.245.109
Rekentoets	277.221	326.000	130.119
Staatsexamens vo	45.947	25.000	122.872
Overige activiteiten	283.974	275.000	250.902
CASt-BES	171.303	155.000	175.056
totaal sector voortgezet onderwijs	**4.352.961**	**4.301.000**	**4.084.196**
Sector mbo incl. NT2			
Staatsexamens NT2	5.325.146	6.947.000	5.888.414
Eigen activiteiten NT2	303.204	280.000	259.842
Centraal examen	628.674	945.000	637.915
Project Stex NT2 naar Facet	237.939	-	-
totaal sector mbo incl. NT2	**6.494.963**	**8.172.000**	**6.786.171**
totaal programmageld	**12.727.731**	**14.080.000**	**11.612.400**
Apparaatskosten			
Lumpsum CvTE eigen personeel	3.147.301	3.564.000	3.335.225
Lumpsum CvTE inhuur personeel	165.285	130.000	153.228
Resultaat APK materieel	840.708	822.000	905.087
Totaal apparaatskosten regulier	4.153.294	4.516.000	4.393.540
Project Ieders Examen	504.422	700.000	596.327
totaal apparaatskosten	**4.657.716**	**5.216.000**	**4.989.867**
totaal	**17.385.447**	**19.296.000**	**16.602.268**

4.2 PERSONELE RAPPORTAGE

Bezetting

In 2019 is het personeelsbestand van het CvTE toegenomen van 39 naar 45 medewerkers. Hun gezamenlijke aanstelling steeg van 36,5 tot 42,0 fte. De gemiddelde deeltijdfactor is hiermee iets gedaald van 0,936 naar 0,933.
Op 31 december 2019 waren 7 medewerkers (6,5 fte) tijdelijk en 38 medewerkers (35,5 fte) vast aangesteld.

Ultimo 2019 waren er, net als in 2018, geen uitzendkrachten meer werkzaam bij het CvTE en werd er alleen voor een tijdelijk ict-traject specialistische kennis ingehuurd.

Mobiliteit

De groei met 5,5 fte is het saldo van het vertrek van 4 medewerkers (3,3 fte), de komst van 10 nieuwe (9,2 fte) en de wijziging van de aanstelling van 2 medewerkers (0,4 fte).
De mobiliteit uitgedrukt in aantallen in-, door- en uitstroom over 2019 is:

- Instroom van buiten de Rijksoverheid 5 medewerkers;
- Inkomende doorstroom binnen de Rijksoverheid 5 medewerkers;
- Uitgaande doorstroom binnen de Rijksoverheid 2 medewerkers;
- Uitstroom naar buiten de Rijksoverheid 2 medewerkers.

Ziekteverzuim

Het voortschrijdend 12-maands gemiddelde verzuimpercentage was eind 2019 met 6,7% lager dan de 7,3% van 2018. Daarmee ligt het verzuimcijfer nog steeds ruim boven de CBS-norm van 4%. Een verklaring hiervoor is onder meer langdurig(er) verzuim door enkele medewerkers. In een relatief kleine organisatie als het CvTE stijgt het verzuimpercentage in dat geval snel. Binnen de organisatie is aandacht voor verzuim, verzuimpreventie en verzuim-begeleiding in het MT en in het driemaandelijks overleg van het sociaal medisch team.

ZIEKTEVERZUIM 2019

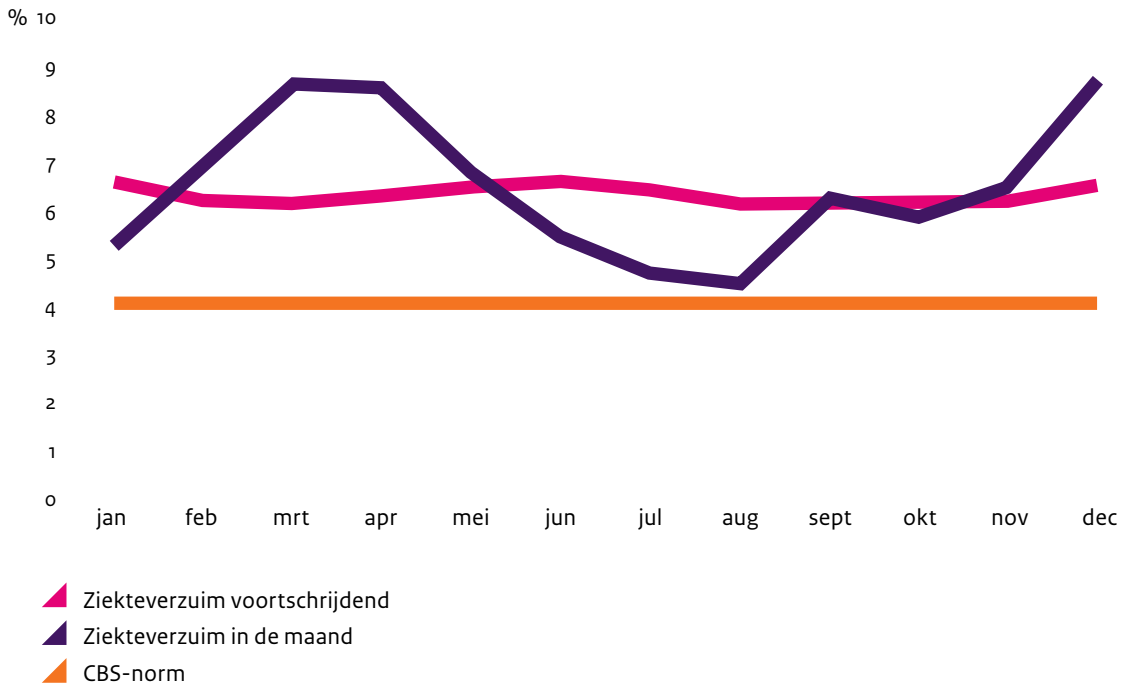

COLOFON

Redactie College voor Toetsen en Examens
Vormgeving en-publique.nl
Fotografie Marijke Volkers
Uitgave maart 2020

COLLEGE VOOR TOETSEN EN EXAMENS

Het College voor Toetsen en Examens is namens de overheid verantwoordelijk voor de kwaliteit en het niveau van de centrale examens en toetsen in Nederland. Het heeft verschillende examens en toetsen onder zijn hoede.

cvte.nl

SAMEN BOUWEN WE AAN GOEDE TOETSEN EN EXAMENS

Centrale Eindtoets primair onderwijs: de eindtoets die de overheid aanbiedt aan leerlingen uit groep 8. De uitkomst is een advies voor het best passende brugklastype.
Centraleeindtoetspo.nl

Centrale examens voortgezet onderwijs: het centrale deel van de eindexamens vmbo, havo of vwo. Het diploma geeft toegang tot passend vervolgonderwijs.
Examenblad.nl

Staatsexamens voortgezet onderwijs: examens voor iedereen die individueel of op vso-scholen niet in staat is via het regulier voortgezet onderwijs examen af te leggen.
Staatsexamensvo.nl

Centrale examens middelbaar beroepsonderwijs: centrale examens Nederlandse taal en Engels voor studenten in het mbo. De uitkomst is onderdeel van het mbo-diploma.
Examenbladmbo.nl

Staatsexamens Nederlands als tweede taal: examens Nederlandse taal voor iedereen die Nederlands niet als moedertaal heeft. Het diploma toont aan dat het Nederlands voldoende is voor werk of opleiding.
Staatsexamensnt2.nl